

VUISTREGELS AUTEURSRECHTELIJKE GEBRUIKSVORWAARDEN

Wil je teksten, afbeeldingen of ander materiaal van anderen gebruiken dat je op het internet hebt gevonden? Niet alles wat je op internet vindt of downloadt is vrij te gebruiken, want een werk kan beschermd zijn op grond van de Auteurswet. Deze vuistregels leggen uit hoe je erachter komt op welke wijze je een werk van anderen mag gebruiken, welke gebruiksvoorwaarden aan een werk verbonden kunnen zijn en wat deze voorwaarden kunnen inhouden.

WAT IS EEN WERK?

Een werk is ieder voortbrengsel wat betreft letterkunde, wetenschap of kunst, op welke wijze of in welke vorm het ook tot uitdrukking is gebracht. Volgens de Nederlandse rechtspraak moet het werk een eigen oorspronkelijk karakter hebben, het resultaat zijn van creatieve keuzes en het persoonlijke stempel van de maker dragen. Daarnaast mag de vorm niet ontleend zijn aan die van een ander werk. Wat niet als een werk wordt gezien zijn:

- feiten
- gegevens
- ideeën
- gedachten
- stijlen
- methoden en theorieën
- techniek

Gegevensverzamelingen kunnen wel beschermd zijn door de Databankwet.

BESCHERMING DOOR DE AUTEURSWET

Het auteursrecht is een door de wet aan de maker verleend recht. Als auteur krijg je hiermee recht over het werk dat je gemaakt hebt. Het auteursrecht is een zogenoemd 'uitsluitend' of 'exclusief' recht. Dit houdt in dat je als maker zelf beslist wat er met je werk gebeurt. Je hebt het uitsluitende, exclusieve recht om je werk te exploiteren: dit wordt ook wel exploitatierecht genoemd.

Voor meer informatie over de auteurswet, zie de [Vuistregels basiskennis auteursrecht](#).

OPEN ACCESS WERKEN

Open access werken hebben als voornaamste kenmerk dat ze zonder financiële, juridische of technische barrières toegankelijk en beschikbaar zijn. Open Access werken zijn te herkennen aan het Open Access-logo (zie de afbeelding).

CREATIVE COMMONS-LICENTIES

Een auteursrechthebbende kan voorwaarden verbinden aan zijn of haar werk waarin staat of en op welke wijze zijn of haar werk openbaar gemaakt of verveelvoudigd mag worden door

anderen. De auteursrechthebbende kan met een licentie in één keer aan iedereen duidelijk maken onder welke voorwaarden het werk gebruikt mag worden zonder dat er toestemming nodig is van de auteursrechthebbende. Het aanbieden van een werk onder dergelijke voorwaarden betekent niet dat de auteursrechthebbende zijn of haar auteursrechten opgeeft.

De meest voorkomende licentie is de Creative Commons-licentie. Er bestaan zes (gratis) beschikbare standaardlicenties (zie de onderstaande afbeeldingen) waarmee de auteursrechthebbende bepaalt in welke mate zijn of haar werk verder verspreid mag worden, en onder welke voorwaarden dit gebeurt. Afhankelijk van welke Creative Commons-licentie de auteursrechthebbende gebruikt, zijn de mogelijkheden voor het vrijelijk openbaar maken of verveelvoudigen van het werk door derden meer of minder ruim.

Het is ook goed mogelijk dat een auteur zijn of haar werk onder een andere licentie uitgeeft. Let dus goed op welke voorwaarden de auteur geeft om het werk te mogen hergebruiken. Als er geen informatie over het hergebruik staat bij het werk dat je op internet hebt gevonden, dan wordt het materiaal in de meeste gevallen beschermd door de auteurswet.

De zes verschillende Creative Commons-licenties toegelicht

Er zijn in totaal zes verschillende Creative Commons-licenties. De verschillende licenties zijn te herkennen aan hun logo's. Hieronder gerangschikt van minst beperkend naar meest beperkend.

Naamsvermelding

Naamsvermelding - GelijkDelen

Naamsvermelding - NietCommercieel

Naamsvermelding - NietCommercieel - GelijkDelen

Naamsvermelding - GeenAfgeleideWerken

Naamsvermelding - NietCommercieel - GeenAfgeleideWerken

creative commons publiek domein

Een werk valt onder het publiek domein als het auteursrecht is verlopen (70 jaar na de dood van de maker, of 70 jaar na publicatie als het werk door een bedrijf gemaakt is), of wanneer de auteur zelf verklaart dat het werk publiek domein is. Een bewerking of reproductie van een werk dat is het publiek domein valt, valt niet automatisch óók onder het publiek domein.

Wetten, verordeningen en vonnissen van rechtbanken in Nederland zijn vrij van rechten en behoren automatisch meteen tot het publiek domein. Overige overheidspublicaties zijn in Nederland geen publiek domein en vallen dus wel binnen de auteurswet. Maar let wel, als overheidspublicaties (mede) door externen zoals onderzoeksbureaus zijn geschreven dan zal er al snel sprake zijn van auteursrecht.

De Creative Commons (CCO), ofwel CC zero, publieke domein verklaring is geen licentie, maar een document waarmee een auteursrechthebbende aangeeft dat hij of zij afstand doet van alle auteursrechten. CCO geldt voor werken die nog auteursrechtelijk beschermd zijn, maar waarbij de rechthebbende afstand wil doen van deze rechten. Onder CCO beschikbaar gestelde werken kunnen dus door iedereen

openbaar gemaakt en verveelvoudigd worden. Ook naamsvermelding is daarbij geen verplichting.

De Public Domain Mark is geen licentie, maar een methode om werken te markeren die niet langer beschermd zijn door het auteursrecht of niet auteursrechtelijk beschermd kunnen zijn. De Public Domain Mark is dus bedoeld voor werken die niet (meer) beschermd zijn door het auteursrecht en aanverwante rechten. Publieke domein gemarkeerde werken kunnen dus door iedereen openbaar gemaakt en verveelvoudigd worden.

HOE VIND JE MATERIAAL DAT JE MAG HERGEBRUIKEN?

Zoek via CC Search

Via de website [Creative Commons](#) zoek je in content die je kunt delen, gebruiken en remixen. De site geeft toegang tot diverse zoekmachines voor afbeeldingen, media, video of muziek en zorgt ervoor dat je alleen zoekt naar werken met een licentie voor hergebruik.

Gebruik filters in zoekmachines

De meeste belangrijke zoekmachines naar websites, afbeeldingen, video's enzovoorts hebben een filteroptie waarmee je gericht kunt zoeken naar materialen met specifieke gebruiksrechten of licenties (onder andere Google, Bing, Flickr en YouTube).

Speciale sites met materialen voor hergebruik

Op sites zoals [Wikimedia Commons](#), [Europeana](#) of [Wikiwijsleermiddelenplein](#) worden grote hoeveelheden aan materiaal aangeboden met een licentie voor hergebruik of een CC0-verklaring.

Aanbod op stocksites

Stocksites zijn sites die gespecialiseerd zijn in het beschikbaar stellen en verkopen van foto's, afbeeldingen en audio(visuele) werken voor hergebruik in diverse media. Veelal zijn dit commerciële sites. Er zijn echter ook stocksites die gratis stockfoto's aanbieden met zeer ruime mogelijkheden voor hergebruik.

Voorbeelden van sites waarop je rechtenvrije foto's en illustraties kunt vinden zijn:

- [Pixabay](#)
- [Pexels](#)
- [MMT](#)
- [Unsplash](#)

Database SHERPA/RoMEO: belangrijkste database voor Open Access

[SHERPA/RoMEO](#) is de belangrijkste database waarin het beleid van (wetenschappelijke) uitgevers voor gebruik van open access werk is opgenomen. RoMEO staat voor RightsMETadata for Open Archiving. De databank maakt het mogelijk om op een uniforme en overzichtelijke wijze na te kijken welke open access mogelijkheden een specifiek tijdschrift biedt.

VRAGEN? NEEM CONTACT OP MET HET AUTEURSRECHTEN INFORMATIEPUNT (AIP)

Heb je naar aanleiding van deze vuistregels nog vragen? Neem dan contact op met een van de medewerkers van het [Auteursrechten informatiepunt \(AIP\)](#) van je instelling.

SURF

auteursrechten@surfmarket.nl

www.auteursrechten.nl 2019

Aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend.

beschikbaar onder de licentie Creative Commons

Naamsvermelding 3.0 Nederland.

www.creativecommons.org/licenses/by/3.0/nl